

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuinti'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
dintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pretinlu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pro 1/2
de anu, — si 1 galb. pro 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une s'aparatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Piramidele dualistice, un'a in Pest'a, alta in Vien'a.

Mais parlons un langage plus vrai, plus digne
de ce grave sujet: la fortune, ce nom païen
donné à la puissance qui régit toutes choses
ici-bas, c'est la Providence favorisant le gé-
nie qui marche dans les voies du bien, c'est-à-
dire dans les voies tracées par la sagesse infi-
nie. *) Thiers.

Tandem aliquando vedemu padia guvernoloru
d'in Pest'a si Vien'a incredintata la doue natiuni
suverane, si membrii acestoru guverne esfi d'in ma-
joritatea dietelor cis-si translaitane; velemu initia-
tiva legiloru scapata d'in man'a suveranului si tre-
cuta in manile natiuniloru suverane, magiara si ger-
mana; vedemu aceste natiuni stapane de situatiunea
loru, destinele statelor separate suntu loru inse-si
incredintate; velemu aceste doue natiuni in mo-
mentulu presinte atotopotinte, cu deosebire vedemu
cumu natiunea magiara suverana desvolta o activi-
tate infocata intru consolidarea noului fetu nascutu
intre mari doreri; velemu cumu nobilii fii ai natiu-
nei magiare critizeza, controleza, indrepta faptele bar-
batiloru suiti pe vervulu piramidei statului; vedemu
pe acesti straluciti si falnici omeni grupati in giurulu
piramidei, a carei-a basa, scosa d'in petrile cioplite si
d'in elementulu magiaru, e exclusiva magiara; vede-
mu pe natiunea magiara cumu ea de sine si neater-
nata de nimine se guverneza; velemu pe natiunile
mosnene cucerite si umilite la pitioarele piramidei in-
frumsetiate cu trofeele invingeriloru reportate asupr'a
mosneniloru; velemu aici la noi o monarchia consti-
tutionala reprezentativa magiara cu unu rege in vir-
fulu piramidei, insarcinatu, in cualitate de unu fun-
ctionariu ereditariu curonatu, a esecuta passivminte
voluntatile poterniculu si stralucitul poporu ma-
giaru suveranu, intogma precumu esecuteza regina
Angliei voitiele poporulu britanicu; vedemu si totu
velemu milioanele de mosneni neegali in drepturi, câte
o data superiori in intieptiune si in virtute, desti-
nati a mari si a cununâ numai unu singuru poporu
magiaru; velemu milioanele de mosneni asemenate
glebii, pe carea natiunea magiara o calca in pitioare;
vedemu marele familie mosnene constrinse a sacrifici-
ca cu umilitia la pitioarele piramidei magiare, civili-
satiunea, generatiunile, secele venitorie, in favorulu
natiunei magiare. Aceste suntu avantagiuri, recasti-
gate sub esplosiunea convulsivuniloru europene petre-
cute in decursulu aniloru trecuti; aceste sunt fructele
barbatiloru magiari emigrati, carii cu o tenacitate,
cu o resignatiune adeveratu evangelica au percursu
Europ'a intrega, au aperatu institutiunile loru nime-
cite de guvernulu austriacu sub absolutismu, au
amenintiatu esistintia lui prin participarea loru la
tote calamitatile si adversitatile venite d'in afara asu-
pr'a imperiului austriacu, au datu de cunoscutu gu-
vernulu austriacu, câ impacarea lui cu acesti fii ai
libertatii e neaperatu de lipsa, daca voiesce a mai fi-
gura ca statu in Europ'a; de acc'a si vediuramu cumu
suveranulu se arunca in bratiele magiariloru si
nemtiloru, si se radicara doue piramide imposante,
un'a in Vien'a alt'a in Pest'a, a caroru intrare numai
magiariloru si nemtiloru e accesibila.

Si è yes, asemenandu representanti'a natiunala
cu figur'a geometrica in form'a unei piramide, au
dîsu, câ bas'a piramidei trebeu sê fia câtu de vasta,
câ ca capacitatea ei sê pota imbratsia totu poporu-
lu francescu, câ-ci increderea emanandu de la poporu,
adeca d'in diosu, atunci si poterea asediata in partea
d'in susu a piramidei e bine spriginita de tota repre-
sentanti'a natiunala. Deci principiulu lui, pe care elu
au ziditu constitutiunea in anulu 1799, au fostu forte
ingeniosu si dreptu. Elu au dîsu, câ fia care forma
guvernamentală, carea vre sê dureze si sê se susu-
tiena, sê se prefaca in form'a piramidei, larga la basa
si strimta la vervu; câ-ci, dupa macsim'a lui, incre-
derea trebeu sê pornesca d'in diosu si poterea trebeu
sê vina d'in susu. Asià elu au si formatu trei liste de
notabilitati. La formarea acestoru liste au fostu ad-
misi toti individii in etate de doue dieci si unulu de
ani, avendu cualitatea unui francesu; ei erau obligati,

*) Sê vorbim inse unu limbagiu mai adeveratu, mai
demnu de acestu sujetu importantu; fortun'a, acestu nume
paganescu, ce se dâ poterei care direge tote lucrurile aici pre
pamentu, este Provedinti'a, favorisatori'a geniului, care ambla
pre călile binelui, adeca pre călile delincate prin intieptiune
nemarginata.

decumva voiau, a se inscrie in unu registru numitu
civicu. — Toti acesti inscri si potutu sê formeze
unu numeru de cinci pana la siese milione de cetati-
tieni, impoterniciti a escercê drepturi politice.
Acesti cetatieni se adunau prin cercuri si designau a
diece-a parte d'in ei. Acesta designatiune de a diece-
a parte formêza list'a prima de cinci pana la siese
sute de mii de individi. Acesti cinci pana la siese sute
de mii de individi se adunau prin departementuri si
alegeau d'in sinulu loru era-si a diece-a parte; cei
alesi formau a dou'a lista poternica de cinci pana la
siesi dieci de mii de cetatieni. Cesti d'in urma trage-
du inco o data, si reducandu-se la a diece-a parte,
formau list'a a trei-a, poternica de cinci pana la siese
mii de candidati.

Acêsta e piramid'a cea colosa'la constitutională
a lui Si è yes, a carei-a basa este vasta si imensa,
ca si poporulu, ea e constructa pe universalitatea po-
porulu intregu, e radimata pe umerii cei vigorosi ai
poporulu. Pre basa vine ziditu etagiulu antâiu: list'a
prima a notabilitatii comunale, carea administra con-
tingentulu necesariu la tote functiunile comunale si
cercuale. Apoi urmeza etagiulu alu doilea, continen-
du list'a a dou'a a notabilitatii departementale, d'in
care se storce contingentulu totoruru functiuniloru
departementale. Vine in fine etagiulu alu trei-lea, im-
bratsiandu list'a notabilitatii natiunale, carea e menita
la formarea poterii guvernamentale; d'in acêsta se
storeu corpurile legelative, tribunatulu, consiliulu de
statu, senatulu, ministrii. Pe vervulu piramidei vinu
asiediatu cei doi consuli cu Napoleonu celu mare in
frunte.

Acesta piramida au fostu bogata in evinimente
si in fapte mari; in manile cele poternice ale geni-
ului celui cstraordinariu a lui Napoleonu au stralu-
citu ca sorle in mediuloculu universulu, acêsta au
fostu unu idolu, cârui-a tote capetele incoronate s'au
inchinatu; in fati'a acestei piramide fermecatorie si
plina de lumina, feudalismulu inradeciatu in cele-
lalte parti ale Europei s'au cutrieratu; in fati'a ei pri-
vilegiatii s'au penetratu de acelu adeveru, câ dreptu-
rile istorice suntu nimica, câ secele nu-su titule, câ
legitimitatea poterii incepe de la popore, si nu de la
secele, câ adeverat'a potere a unci potestati sociale e
poterea totoruru-a, era nu a unoru-a, câ poporele nu
recunosc alta legalitate, fâra numai pe acc'a, carea
emaneza d'in isvorele ei proprie, câ pretinsulu po-
poru istoricu nu pote incatenâ pe alte popore pretin-
se neistorice. Acêsta au fostu adeverat'a basa a socie-
tatii moderne, materialulu spre construerea ei s'au
luatu d'in tote clasele natiunei, privilegiulu castelor
au caditu in ruine la polele piramidei, in fati'a ei
neci unu cetatienu nu au fostu mai bunu de câtu ce-
lalaltu; d'ace'a petr'a fundamentală a piramidei au fostu
aliantia intima a tutururu. Deci sucesulu ei au fostu
prodigosu si imensu ca si poporulu, ea au remasu ne-
sguduita in mediuloculu bataliloru, cari cu incepu-
tulu secululu presinte, au agitatu tota Europ'a; ne-
suintiele monarchieloru aliate in contra piramidei
francese au remasu totu d'un'a nepotintiose, pana
atunci, pana candu poterea d'in susu asediata in
vervulu piramidei n'a atacatu libertatile poporulu;
veindu desastrelu, poporulu au scuturatu despotis-
mulu acatiatu de gruma liu-i, piramid'a deveni cu-
trierata in temeliele ei, si poterea cu Napoleonu in
frunte fura resturnati cu capulu in diosu.

Asià si capeteniele cele ambitiose si iscusite a le
poporulu magiaru devenite la potere, si-pascura pri-
virile loru asupra provinciiloru poporeloru incredin-
tiate loru prin fortuna, se intrebara un'a pe alt'a, ca
ce feliu de concessiuni ar trebui sê faca si celoru-
lalte popore generose inse asuprite, spre a le potê gu-
vernâ cu siguritate. Ei dîsera atunci: câ nimicu!
totu trebeu apucatu si navalitu. Dieu, ei neci nu
glumira! ei totu navalira si ocupara! Deci si vedemu
câ piramid'a loru cea constitutională, e totu ceavechia,
e totu cea feudala. Fundamentulu ei e dreptulu istori-
cu concedatu intregulu poporu magiaru. Etagiurile ei
suntu tote notabilitatile emanate d'in privilegiati si
d'in poporulu magiaru, d'in svabii, d'in Banatu d'in
armenii si sasii d'in Ardealu, d'in toti jidanii impras-
ciati pe suprafati'a imperiului magiaru; d'in toti strai-
nii asiediatu prin orasie si cetati, pe cari lacomi'a de
castiguri si de functiuni i-au trasu d'in tierele straine,
si esploateza acuma isvorele cele bogate ale popore-

loru, prin meserii industria si negotiu; d'in toti rene-
gatii, cari-su dedati a servi guvernele numai pana
candu ele suntu in prosperitate, d'in momentulu inse
in care desastrelu coplesiescu guvernele, ei (renegatii)
si-schimba colorile, ducu rolele comediantiloru d'in
teatrele cele publice ale grandioselor cetati d'in Eu-
rop'a, nu mai cugeta la altu ce-va de câtu la securita-
tea loru propria si la mantuinti'a donuriloru casti-
gate de la guvernele devenite nefericite, nu se ingri-
gescu de mantuinti'a binefacatoriloru, ba inca rene-
gatii su-de câtra padure, si su-maniosi pe guvernele
cadiute, fiindu câ nenorocirea cea rea a guvernoloru
i despoia si pe renegatii de prosperitatea avuta, si
suntu siliti de nou a-si schimbâ colorile, ca si vulpile
si lupii, sub guvernele inaugurande.

Aceste suntu elementele piramidei magiare, cea
mai mare cantitate a materialulu e totu celu ve-
chiu, intaritu si spoitu cu carpiture noue a le civili-
satiunei moderne. Inse sê fimu si noi drepti, aici si
domni situatiunei presinte ne potu aruncâ, ne potu
svarli in ochii nostri esemplulu svabiloru, armeniloru,
sasiloru si jidoviloru, a strainiloru si renegatiloru, ne
potu dîce: urmati si voi straluciti fii ai Romei esemplulu
acestoru personalitati, — desbracati-ve si voi in nu-
ditate, spalati-ve in ap'a Iordanului de tote semtie-
mintele natiunali, si de totu trecutul vostru, pentru
câ vedeti voi bine câ piramid'a nostra e unu monu-
mentu sacru, in care intrarea nu e iertata numai ce-
loru nou-nascuti, e unu monumentu menitu spre fun-
darea gloriei natiunale magiare, carea e acum unu
idolu, unu fenomenu nou aparutu in Europ'a, cârui-a
intre tote poporele colocutorie i se cuvine suvereni-
tatea, facerea legiloru si guvernarea, si voue vi se
cuvine supunerea materiala si instrumentale. Forte
bine dîcemu si noi! inse causele acestoru sectatori
nouu, d'in carii voi v'ati imultitu materialulu pirami-
dei, suntu numai materiale, pana-candu causele no-
stre sunt morale.

In fruntea majestatii poporulu romanu stâ di-
vulu Traianu cu legiunile sale neinvigibile; acesti
predecesori seculari si gloriosi au spartu ghiati'a cea
hida a barbariloru in orientu, au demolitu furi'a bar-
bariloru, i-au invinsu si redusu la nimicire, au inte-
meiatu colonii romane, au introdusu civilizatiunea,
de a câroru resturi te impie leci pe totu pasulu si in
totu minutulu. Eca inceputulu veirei si petreceri
nostru unu seclu si diumetate in Daci'a, e togma asià
de gloriosu ca si celu alu Romei, deliciurile artelor
si sciintieloru au fostu acele-si ca si in Rom'a. Am-
fiteatre, mausole, apeducturi, palatiuri, sioscure se
descoperu si aici in Daci'a, ca si in Rom'a. Si
totu-si voi ne intrebatu! câ unde-su titlurile no-
stre dupa drepturi politice! unde-su drepturile
nostre istorice? Sciti unde-su! cautati-le in muse-
ele vostre si cele ale Europei civilizate, acolo le
veti gasi in tota a loru splendore. Ce e dreptu vietu-
irea nostra mai incolo aici in Daci'a sub decursulu
seceloru barbare e plina de suferintie, inse de odata
e plina si de fapte mari eroice si de virtuti. Furi'a
barbariloru navalitori sub diverse periode in Europ'a
orientala s'au infransu totu de una in bratiele nostre
cele vigorose si in virtutea romana, si daca barbarii
au reusitu câte o data de a sparge prin murulu ro-
manu, si a navalu in Europ'a occidentala, totu-si lovit-
rele cele crancene si formidabile noi romanii le-amu
suferitu. Noi romanii sub diverse nomenclaturi amu
formatu bulevardulu in oriente, pana candu celelalte
popore, ocrotite fiindu de furi'a barbariloru, au avutu
tempu de a se si cultivâ.

Dara si de la perioulu desculecarii vostre in
Daci'a, noi romanii ne aflâmu pe tote campiele bata-
liiloru, nota bene sub diverse denumiri, candu in con-
tra vostra, candu in aliantia cu voi in contra altoru
calamitati si navaliri barbare, totu de una inse ca
poporu ne dependinte. Nu dîceti câ ne ati cu-
ceritu pre noi, sciti pe cine ati cuceritu! ati cuceritu
pe aristocrati'a nostra! Poporulu romanu au remasu
intactu, neviolatu, cu limba, moravurile, obiceiurile,
si datinele sale. Cautati barbarii, cari au navalitu in
Europ'a occidentala, nu-i veti aflâ nicairi, ei s'au
stinsu, s'au prefecutu in italieni, germani, franci, si
in alte popore. Pana candu noi romanii ne aflâmu in
vietia, unii formandu staturi, altii supusi imperiului
austriacu si otomanu, teori'a cucerirei nu pote sta, si
n'are neci unu sensu, fiindu câ vedeti bine câ for-

mâmu trei milioane de romani. Ea numai atunci aru stă, candu neci unu romanu nu s'aru mai află pre suprafati'a imperiului austriacu, si toti romanii s'aru fi prefacutu in magiari, séu slavi, séu germani, precumu s'au prefacutu galii in franci, si precumu s'au prefacutu aristocrati'a romana in aristocrati'a magiara. Ceea ce stă e teori'a feudalismului, adeca aliantii'a cavalerilor magiari cu cavalerii romani, e formarea statelor feudale in Europ'a. Sub acestu regimu feudal totu poporele Europei au fostu asuprite si sclavite de puternicii si formidabili suprimatori, nu importa că au vorbitu ei limb'a asupritiloru, séu nu, limbajulu asupritiloru in tota Europ'a au fostu comunu, adeca domnirea, tiranirea, asuprirea, panacandu celu alu asupritiloru eră sclavi'a seculara.

(Va urmă.)

Dieta Ungariei.

Siedinti'a casei magnatiloru, d'in 16 maiu.

Dupa lucrările indatinat, cas'a iă in discutie decisiunile casei reprezentantiloru referitorie la organizarea cancelarielor stenografice. Cas'a magnatiloru inca le primesce.

La ordinea d'ilei e desbaterea proiectului de lege pentru afacerile basericeei gr. or. Discutiunea a inceputu-o min. Eötvös, care intr'o cuventare scurta recumenda si motiveza proiectulu de lege d'in cestiune.

Masirievici, patriarculu serbescu, primesce in genere proiectulu de fatia, inse are obieptiuni contra unoru parti si unoru cuvinte d'in proiectu cum sunt: „egalu indreptatitu, gr. orient“ etc. In urma voiesce, ca sê se sustiena prerogativele patriarcului de la Carloviti si fatia cu metropolitulu romanu.

Metropolitulu Andr. Siagun'a tiene urm. cuventare:

Dle Presiedinte, Onorate Staturi si Ord! Bietulu poporu evreescu, dupa ce trecuse prin atâtea necasuri si Ddieu lu scapase d'in ele, eschiamă si dize „grati'a si dreptatea se intempina, dreptatea si pacea se saruta.“ Onor. Staturi! Eu inca me aflu in aceea-si situatiune. Inaintea mea e unu atare proiectu de lege prin carele pre cale constitutiunala se reguleza si se imbunatatescu causole nostre basericesci in tote provinciile acelea cari se tienu de coron'a s. lui Stefanu. Me rogu de iertare daca cu privire la starea mea, fara d'a face provocare la dato istorice, mii ieu libertatea de a insemnă atâtea, că noi romanii de confesiunea gr. or. erăm considerati de fi vitregi ai patriei nostre, dar, lauda Domnulu, asta-di potu dice că „grati'a si dreptatea s'au intempinat, dreptatea si pacea se saruta“ (aprobare). Deci plecandu d'in acestu principiu marturisescu inaintea tiei intrege, că me rogu la tatalu carele este in ceriuri ea sê binecuvinte pre M. Sa, domnulu si regele nostru incoronatu, pentru grati'a ce, sunt patru ani, au binevoitu a dovedi in fapta cătra romanii gr. or. prin aceea, că s'au induratu a intemeiă metropoli'a loru.

Detorescu multiemita si recunoscintia, si acést'a o marturisescu d'in tota anim'a, atātu casei deputatiloru, cătu si inaltei case a demnitariloru, manecandu d'in speranti'a, că innalt'a casa a demnitariloru inca va primi proiectulu de lege alu casei represintantiloru. (Urări)

Acést'a afacere are forte multe lături, si daca asiu vrê a-i atinge tote laturile singuratic, marturisescu inainte, că asiu potê deveni molestu; sunt totu-si unele puncte mai importante, cari nu le potu tacê, chiaru pentru ratiunea, că voru chiarifică in cătu-va totu lucrulu. Nece lucrulu celu mai bunu nu apare pote asié inaintea lunei intrege, ca cine-va sê nu pota află in elu ce-va lature rea, fiindu că totulu depinde de la preceperă subjectiva.

Asiê e si aceea, ca-si cum despartirea romanilor de cătra serbi ar' fi ce-va paradossu, fiindu că se dice: că ce are credinti'a cu natiunalitatea? Me rogu inse de iertare, eu, ca preotu, dar' si ca crestinu, o spunu, că credinti'a crestina are o legatura strinsa cu limb'a. Mane-poimane vomu serbă sabbatorie Rosaliloru; ce este acést'a? nu e alt'a, decâtu că limb'a este vehicululu fapticu alu credintiei.

Eu potu sê vorbescu mai frumosu decâtu s. Ioanu Gurade-auru, si pote vorbi insu-si S. Ioanu cu gur'a sa de auru, daca nu vorbesce unu astfelu de poporu, carele lu intielege, gur'a lui de auru va remanê fără efectu. (Aprobare Ilaritate.) A fara de acést'a, despartirea nostra are una alta cauza importante: adeca, I-ăiu: Noi gr.-orientalii ne-amu tienu panu acum'a de aceea-si ierarhia. Sê privimu acum'a la teritoriulu acestei ierarhie si vomu vedê, că acestu teritoriu s'a inceputu de la muntii Galitiei si s'a estinsu panu la Dalmati'a inchisivu.

Dara, me rogu: situatiunea geografica a fostei unico metropolie areta, că acést'a e abnormală si neci nu existe nice una eclesia crestinesca, carea sê aiba una estindere atātu de mare, precum a fostu a ierarhie de Carlovietu: de la muntii Galitiei panu la Dalmati'a inclusive. A dou'a, eu aflu chiaru naturale acést'a despartire ierarhica, adeca despartirea administratiunale, că-ci de despartire dogmatica nu e vorba — aflu naturale, dîcu, despartirea acést'a, pentru că de la Dunare in josu panu la Dalmati'a locuesce unu poporu crestinu de una natiunalitate, pre candu d'in contra de la Dunare panu la Galiti'a, Bucovin'a si la fruntarie se afla poporu de alta natiunalitate. Eu asié cugetu, că daca voimu sê edificăm baserica, sê nu facemu d'in acést'a ce-va lucru de arinda, ci sê

romanemu in adeverat'a convingere crestinesca, că trebec sê predicăm lumina, cultur'a si libertatea, că-ci si insu-si spiritulu santu este libertate, asié dice s. Paulu.

Prin urmare a de si a disu sinodulu de Carlovietu, că numai d'in respectu de natiunalitate sê se infintieze metropoli'a romana, in acést'a, dieu, nime nu pote vedê nici scandalu, nice periculu pentru patria, pentru că vedemu, că baserica catolica are trei metropolie intr'o patria, fără ca sê fie vatemata unetatea séu dogm'a basericeei catolice: ei acele trei metropolie suntu intre sine in legatura basericesca.

Asemene vedemu impartirea in baserica reformata, cu privire la superintendintie. Nu vedu dara caus'a, pentru ce sê nu pota fi si la noi doue metropolie, dupa ce avemu destui credintiosi, ca' sê se tienu de doue metropolie. Mai este una imprejurare, care e tare momentosa, ace'a adeca, că daca, de esemplu, suntu doue metropolie intr'o tiera, potu fi acele-a separate si egalu indreptatite?

Fia-mi concesu, ca sê potu produce unu statu ex antiquitatibus ecclesiasticis. Pre tempulu anticu insul'a Ciprului se incorporase cu principatulu Antiochiei, si devenise dara o provincia a Antiochiei. Insul'a Ciprului aveă de pre tempurile vechie o metropolia de sine statatoria, dar dupa ce s'a incorporatu cu Antiochi'a, si a moritu metropolitulu insulei, metropolitulu Antiochiei voiă a suprima metropoli'a insulei Cipru. Tocmai pre tempulu acel'a s'a tienu alu treile conciliu ecumenicu d'in a. 431.

Prentimea si prelatii insulei Cipru se plansera la conciliulu acést'a contra metropolitulu antiochianu, care atacase nedependintia metropoliei loru. Daca mi-aducu bine a minte, alu treile conciliu ecumenicu in alu 8-e canonu respinge pre metropolitulu Antiochiei, pentru că n'are nici unu dreptu a suprima o metropolia de sine statatoria si nedepedinte de alta metropolia, in care privintia canonele nostre basericesci au si decisu in principiu, si acést'a sustă practice in tota lumea, că nu o pote suprima, ci metropoli'a insulei Cipru, pre deplinu nedependinte si egalu indreptatita cu tote celelalte metropolie sê se restituiescu in loculu sêu. Eu asié sciul lucrulu acést'a cu privintia la nedepedintia si egal'a indreptatire intre metropolie, si marturisescu, că de la acést'a nu m' asiu potê abate, pentru că asiu comite nelegalitate fatia cu institutiele cardinale ale mamei baserice.

La acést'a despartire nu pote fi vorba de desbinare, pentru că se intielege numai aministratiunea, pre cum nu pote fi vorb'a nici de aceea, că intre noi aru fi fostu séu fi schisma basericesca. Candu ne sfatuim despre obieptulu acést'a in sinodulu episcopescu d'in Carlovietu a. 1864, amu fostu provocatu, a me dechiară, cum cugetu eu a sustienê unitatea basericeei nostre in căsulu candu, maiestatea sa s'aru indură a intari decisiunile sinodului eppescu despre infintierea metropoliei romane? La acést'a amu respunsu, daca mi-aducu bine a minte: că unu sinodu eppescu comunu sê represente unitatea basericesca care a romasu sustatoria intre noi; cu tote că in causele de aministratiune basericesca ne-am despartitu.

Asiê s'a decisu, si s'a intaritu pre gratiosu de maiestatea sa unu sinodu comunu, care sê pertrateze cestiunile dogmatice, santuale, spirituale si rituale; acést'a pertrateza si despre cărtile simbolice.

Fiindu-că lucrurile stau astu-feliu, eu d'in parte-mi credu, că pre meritati membri ai inaltei case superioare s'au convinsu, că 1) infintierea metropoliei romane s'a facutu in modu legalu, 2) că acést'a nu e periculosa pentru patri'a, si nu causeza nici o schisma, d'in contra mai de graba face imbunatire, pentru ca sê se sustiena ordinea buna, asié pre cum se cade. Poporulu sê afle consolatiune spirituala, sê aiba grige si modiu-loce, ca sê fia aplecatu a aduce si sacrificie contribuindu banii receruti pentru scole; poporulu sê veda, cătu de bino i-merge, — intielegu firesce binele spiritualu, — daca ierarcia are cursu regulatu.

Asiê e cu tipografia nostra, care a provediutu intreg'a nostra baserica cu cărti basericesci; a provediutu numai in Trni'a preste 600 scole cu cărtile necesarie, si tote acestea pre langa pretiu atātu de estinu, pre cum numai se potu cumpără unde-va in lume; pana acum baserica nu eră in stare a si-procură cărti basericesci d'in patria nici cu pretiulu celu mai mare, ci eră constrinsa a merge in tiera straine, si a si-aduce de acolo pre furisul cărtile basericesci.

Tote aceste lucruri inaltia interesulu patriei, dar totuodata inaltia si interesulu moralu religionariu alu aceloru popore, d'in care interesu numai patri'a potu vedê binele si folosulu. Asiê-dara pentru grati'a maiestătii sale repetiescu inaltulu ministeriu si ambelor case legelative, omagiulu meu si recomandu inaltei loru atentii acestu proiectu de lege, binevoiescu a-lu primi. (Aprobare.)

Se cetesce proiectulu d'in punctu in punctu si se primesce, numai la §§. 3 si 4 s'au facutu nescari schimbări neesentiali; éra la §. 8 comitele sup. Manoilovicu propune, ca sê fia trei foruri in procese, ce se voru urdi d'in despartirea averei basericesci. — Eötvös, Ant. Mailatu si Siaguna sunt pre langa testulu originale.

A. R a d i c h, notariulu casei deputatiloru presinta proiectulu de lege pentru lini'a calei ferate Ungari'a inf. — Fiume. Se decide a se transpune la comisiunea de 3 sectiuni pentru desbatere preliminară.

Siedinti'a viitoria luni la 11 ore.

Transilvani'a.

Blasiu, 10 maiu 1868.

In afacerile basericesci.

(A se vedê Fed. Nr. 69.)

5. „Forulu protopopiloru s'a stersu si in baserica latina si in cea greca pentru abuzurile si storsurele protopopiloru; inse nefinulu lucrulu dogmaticu si nestramutaveru se va hotari in sinodu.“ Luăm spre notitia, că si d. o. mai cunosce ce-va diferentia intre dogme si disciplina si se invoiesce ore cumu in restatorirea poterii si a forureloru protopopesci. Ddieu lu-luminesce, sê faca totu buna destingere intre tote, căte-su disciplinare, si atātu dinsulu, cătu si toti cei de acolo si cei reslatiti de acolo, sê concedia si ajute deplina restatorirea disciplinei si a vietii nostre sinodali. — Asemene luăm spre notitia placuta si dechiararea Domniei sale, că Metropolitulu auto-crati nu suntu, inse lu-rogamu, sê benevoiescu a ne concede si dsa, că nece episcopi auto-crati nu este iertatu sê fia, si de suntu unde-va, e abusu — chiaru si in casulu candu ar' fi in Aten'a de la Crisiu. Noi credemu, că dsa bucuros ne va concede acést'a, ca sê nu remana impleticitu in contradicere, cumu lu-vedemu acumu in argumentarea: „episcopulu findu respundietoriu inaintea lui Ddieu nu pote depinde de la sinodu, ci este domnu absolutu in baserica sa“ si apoi: „metropolitulu auto-cratu si domnu absolutu dupa canone nu existe.“

6. D. o. apera, sê nu vorbimu de constitutiunalismu, ce nu respunde la citatele d'insului d'in canonele cutari si cutari. — La care nu-i respundemu alta, de cătu: Disciplina basericeei este temporaria si locale, — precumu recunosce si dsa, — nu eterna si universale ca credenti'a ei. De acéa cu multe tempore inainte de Fotiu, in senulu basericeei custău mai multe discipline, in Spania, Italia, Africa, Oriente . . . , cari tote diferiau multu unele de altele, si pentru acéa untea basericeei nu patiă nemicu, finlu credinti'a ei un'a si acéa-si. Disciplina acést'a variă dupa locure, nice intru una baserica particularia nu a remasu neschimbata in veci, ci s'a modificatu dupa cerintiele tempului. Deci cându se cerca de disciplina basericeei particularie a romaniloru uniti, e absurdu a cită canone de ale Ispanioliloru, séu de ale Maronitiloru d'in muntele Libanului.

Noe nu ne pasa de locu, ce stă scrisu in cutare ori cutare codice, fia acelu-a papale, fia grecescu. Noe nu ne pasa de disciplina absolutistica-episcopale, ce s'a introdusu in ore-care baserica. Noe ne pasa de disciplina basericeei nostre, pre cumu o avemu de jure pâna asta-di, pre cumu s'a deprinsu la noi in seclulu trecut, ma intru unele si in celu presente. Baserica nostra de jure si de facto a fostu baserica sinodale. De aci nu ne va scote nime cu nice unu felu de maiestrie retorice. Reactiveze-ni-se dara sinodele pre cumu le-amu avutu. Intrebe-se ele: voiescu a recunosce domni'a absoluta, ce episcopii si-aroga, séu a remanê pre langa institutiunile nostre cele de mai inainte, a cultivă ce e bonu intr'insele si a corege, ce este reu. Acést'a o dorimu noi, si ne place a crede, că impreuna cu noi tota baserica nostra. Cumu voru alege sinodele, asiê sê fia.

7. „Episcopulu ora lanu nu-i place a fi a fan de statulu legale.“ Forte bine! Apoi dara restatorirea disciplinei basericeei nostre, si in sinodu nu pretindia singuru pentru sine votu decisivu, — că ună pretensiune de natura acést'a in baserica nostra nu e legale. — D. o. dice mai in colo, că noi amu fi imputatu episcopulu ora lanu „infidelitate.“ La care observăm: cuventulu acelu-a nu l'amu folositu, ci-lu vedemu numai in apologia. Noi nu amu facutu alta de cătu i-amu apostrofatu portarea fatia cu disciplina nostra si cu clerulu diocesei sale, intru carui nume a protestatu fără de impoterire, — l'amu apostrofatu nu pentru: „cuventulu de preacurvia“, carele necairi nu ocure in scrisorea nostra: ci pentru-că nu numai insu-si nu recunosce pactulu uniunii ci pre sustienetorii acelu-a ne stigmatizeza de idioti, — l'amu apostrofatu, pentru că ne-a impeditu de la tinerca sinodului. Insusi d. apologetu recunosce, că eppulu ora lanu a impeditu sinodulu nostru si se incorda a-i justifică portarea dîcundu, că sinodulu diocesanu are sê-i premerga celu provinciale: mai incolo, că pentru celu provinciale a impetratu facultate si a gatitu unu substratu. O scimu si noi prea bine, dara scimu si acéa că prin substratulu acelu-a libertatea basericeei nostre nu ar' sporî nice unu pasiu, d'in contra s'ar nemicu de totu. De acéa metropolitulu Sîlutiu nu pote sê-lu accepteze, si daca ar' fi comisu eroarea de a-lu acceptă, — cumu l'amu acceptatu Gherlanii, — sinodulu nice una-data nu i-ar' fi iertatu peccatulu acést'a.

8. Ce se tiene de asertulu dlui oradanu „că in Archidieceasa sê afla elementu sanetosu“, potemu dice, că in sensulu, ce voiesce dinsulu, forte

puțin elementu de acelu-a este, séu nu este chiaru de locu. Că pana acumu pre aici nu s'au aretatu in lumin'a sorelui nice unu ultramontanu. Ce puieza pre sub pamentu nu scimu, că nu avemu darulu de a semtî — tartufii.

Era in sensulu, ce dâmu noi cuventeloru „elementu sanetosu“, asecurâmu pre d. or., că acelu-a nu se afla numai in archidieceasa, ci si in dieces'a gherlana si si in cea oradana. Ultramontranismulu, ce asiã fãra sfiela purcede intru unu locu, si jesuitismulu, ce cu atãt'a dibacia lucra intr'altulu, orbindu pre unii cu dulcetia maniereloru, se potu convinge de acẽs'ta, in data ce voru fi adunatu sinode. Pofitimu! Iaca proba, si ne dec de mintiuna.

In fine, d. or. ne dîce sê nu vorbimu de ultramontani si jesuiti, cã acele-su frase gole. Bine ar fi, sê fia asiã. Dara dieu, acele nu suntu gole, ci pline de multe pecate grele. Fia incredintiatu, nu bucuosi numitimu numele jesuitiloru. Inse deca-i vedemu nevindu-se a ni-se pune in cãrca, si noi pre lunga nepotintiele nostre nu voimu a portã si peccatele loru, pentru cã ne tememu de imbrancire totale: nu avemu dereptulu de a nu-i suferi, sê ne incalcece? ma nu suutemu de tori a nu-i suferi? Ci d. sa voiesce, sê nu ne audia vorbindu de ultramontani si jesuiti: iaca dara, sê nu avemu in baserec'a nostra aceste gangrene peritose, si fia convinsu, cã in veci nu-i vomu pomeni, — cã de cei d'in Ispania si de pre airi nu ne dore capulu.

Mai fire-ar' sê dîcemu ce-va si cu respectu la asertulu d. o. „cele alãite dieces'e facu progresu, numai voi mergeti mersulu racului.“ Amu si raspunde, sê amu potẽ iuvinge dorerea, ce ne petrunde, de cãte ori cugeãmã cu de ameruntulu la acẽs'ta — si sê nu ne-amu tãme de abuzulu, ce se pote face cu am'a acẽ'a.

Cu tote aceste a lucendu-mi a minte de vorb'a poetulu:

Stultorum pudor malus ulcera celat incurata, vomu dîce doue trei cuvente de progresulu oradani-loru, carele d'insulu se pare celu mai insemnatu.

a) Dieces'a Oradii nu are seminaru propriu pentru clericii sei, ci si-i cresce totu in seminarie apusane magiare; firesce, ca tenerii acei-a sê scia bine romanesce si sê cunoscã de firu in pãru canonele si disciplin'a baserecei nostre si preste totu a celei orientali. Si apoi ve mai mirati, cã unu diuaru ore care apostrofã in dilele trecute inclinarea unoru preuti romani d'in dieces'a oradana spre magiare? Nu domniloru, nu ve mirareti de acẽs'ta: ci ve mirati de tari'a caracterului romanu, carele singuru face, ca in butulu la tote impregiurãrile desnatiunãlisatorie, romanetatea multoru preuti romani estã d'in seminariele magiare sê stralucesca ca si aurulu.

Bine scimu, ce ne voru raspunde: „e providintu ca tenerii acei-a sê invetie ritulu orientale, — prin conversare intre sene si lectura si-potu castigã si cunoscint'a limbei materne.“ Ci mantuintiele acestoru multu mai pedestre, de cãtu sê multiamesca pre cine-va. Suntemu remasi numai la ritu? in disciplin'a celestiastica nu mai este nice una diferentia intre noi si apusani? aci suntemu? acẽs'ta e starea legale? si de candu a devenitu acẽs'ta stare legale in baserec'a nostra? — Si cumu stau tenerii acei-a cu istoria baserecei, si cumu era-si cu dereptulu? de la cine le invetia? — Si cumu stau romanasi acei-a cu lectur'a romanesca, nu s'a intredis'u nice una data? de cẽmplu Gazet'a?

Pofitimu progresulu celu frumosu alu oradani-loru! Tenerimea loru, ce la inceputu d'in necesitate a fostu impreunata cu a latiniloru, e totu a cole si esta-di spre celu mai inveleratu perielu si dauna a nostra. Una sutã de ani suntu trecuti, de candu preuti d'in dieces'a nostra, amariti vaierati cumu erãu, au datu fia-care cãte unu galbenu (pre atunci pretulu unei vacutii) si au cumparatu Cutulu, spre inzeestrarea seminarului d'in Blasiu. Ce s'a facutu in Orade? Sî deca nice acumu in tempulu lumineloru si alu progresulu asiã multu laudatu nu s'a facutu niciun: vin'a nu cade pre clerulu a celei diecese, cã dupa teoriẽle oradane: episcopulu singuru e respundetoriu.

b) Functiunea facuta de zelosulu Vulcanu s'a angustatu prin instrainarea unei pãrti insemnate a venituriloru ei, Mor'a Holodului... (A se vedẽ Concordia, ibi ubi sciti dvostra bine). De nu cumu-va pre acolo reducerea fundatiuniloru romane se considera de progresu.

c) Poterea protopopiloru e franta de totu, firesce, pentru binele publicu alu baserecei, cã protopopi facu abusu de ea, — asiã dîcu ultramontani. Dara intre episcopi nu suntu destui, cari sê abuzeze de potestatea loru? — Inse nece nu scimu, ore dieces'a acea mai are protopopi séu ba? cã noi numai de surrogati audimu, — lucru neescusabilu, dupa ce dieces'a acea, si dupa cunoscint'a nostra si dupa marturisirea d. o., are unu cleru luminatu, si multi barbati in stare de a portã cu demnitate oficiulu protopopescu. Destulu cã tota poterea este concentrata in man'a episcopulu acelei diecese. Nu se mai recere,

de cãtu sê apuce in fruntea ei unu episcopu cu zelu pentru caus'a altoru-a, si la Orade vomu vedẽ progresulu celu mai imbucuratori pentru — magiare.

Ci sê inchiaãmã rumpendu mater'ã odiosa, la care amu ajunsu.

Fia, cã sê vedemu si probe de progresu adevratu si sê avemu potintia de a scrie sciri imbucuratorie pentru ori-ce sufletu romanu. Pentru acẽs'ta si apelãmã la anim'a credintiosa baserecei si natiunei, ce bate in pieptulu respectiviloru. m. m.

Copiele Plenipotintieloru, alatorate la petitiunea Romaniloru transilvani, suster-nuta Majestãtei Sale imp. reg. in 30. dec. 1866.

XXXVII. Plenipotintia.

Prin care subscriisii locuitori d'in Brasiovu si tienutu invoiescu, ca dnii G. Baritiu si dr. Ratiu, advocatu, sê substerna la locurile mai nalte, séu daca se va aflã cu cale, tocmai si la pre inaltulu tronu alu Majestãtei Sale c. r. acelea dorintie si suferintie ale nostre si ale celoru, cari le simtu impreuna cu noi, cari in dilele nostre nu se mai potu face cunoscute prin diet'a tieriei séu prin adunãrile municipale, in detoriindu-se totu-odata aceia-si plenipotinti, ca sê fia cu tota luarea aminte si la starea cea decãdiata a industriei, a comerçului, a economiei, si preste totu a lipsei domnitorie d'in putien'a cerculare a numerariulu; prin urmare sê lucre si pentru castigarea unei bance ipotecarie, promisa de Majestãtea Sa in un'a d'in propusetiunile regesci de la 1 Iuliu 1863, dandune apoi sema la tempulu séu de ceea, ce voru fi lucratu.

Brasiovu, in octobree 1866.

Suscriisii: Georgie Nica, m. p. membrulu comunitãtii centumvirale si negutiatoriu, Dimitrie Nicolau, m. p. proprietariu fabriciei de gasu, membrulu comunitãtii centumvirale si proprietariu de casa, — Apostolu Eft. Popu, m. p. comerciantu, Constantinu Nicolau, m. p. proprietariu de fabrica, Radu Pasculu m. p., Ioanu Manola, m. p. negutiatoriu, — Diamandi J. Manole, m. p. negutiatoriu, Ioanu F. Popoviciu, m. p. negutiatoriu si proprietariu, — Nicolae T. Ciurcu, m. p. negutiatoriu si proprietariu, — Stefanu Sotiru, m. p. negutiatoriu si proprietariu, Ionu Juga, m. p. negutiatoriu si proprietariu, — Ioanu Persoiu, m. p. comerciantu, — Fotiu N. Locca, m. p., Grigoriu Angeloviciu, m. p., Constantinu I. Juga, m. p., Georgie Georgiu, m. p., Ioanu Munteanu, m. p., G. G. Ioanu, m. p., J. G. Ioanu, m. p. Presiedinte alu gremiului comercialu, directoru alu filialei bancei austriace si membru alu camerei comerciale, — Stefanu Pocnaru m. p., G. I. Nica, m. p., Demetriu Iuga, m. p., Georgiu N. Orgidanu, m. p., Georgie N. Florianu, m. p., Georgiu I. Teclu, m. p., — Petru Archimandrescu, m. p., S. P. Mailatu, m. p., C. F. Pascu, m. p., G. Porescu, m. p., Nicolau B. Popu, m. p., V. V. Bogdanu, m. p., Nicolau Gaitanu, m. p., Rudolfu Mazareski m. p., Georgiu B. Popu, m. p., Ioanu B. Gemolea, m. p., Georgie Brezãny, m. p., Danielu Dimitriu, m. p., Hristea Orgidanu m. p., Ioc. Florianu, m. p. I. B. Papoviciu m. p., Chirteanu G. Orgidanu, m. p., S. P. Rosca, m. p., Nicolae Orghidanu, m. p., Constantinu I. Popasu, m. p., Ioanu Mosaiu, m. p., — Opr. P. Sfetea m. p., Antoniu Purceriu, m. p., Andreiu Bonsa, m. p., D. Eremias m. p., Florea Pirvu m. p. Nicolau Padure m. p., Samuelu Brezenu, m. p., Teodoru Nicolau, m. p., Ioanu Stinga, m. p., Nicolau Butmalaiu m. p., Constantinu Bancu m. p., Georgie G. Florea, m. p., Andreiu Voina, m. p., Georgie Bobancu, m. p., Ioanu Pascu, m. p., Georgie Moldovanu, m. p., N. Tregatore, m. p., Dumitru Spudelea, m. p., Nicolau Maciucã, m. p., I. Ursica m. p., Nicolau G. Orgidanu, m. p., Ioane Teclu si fii, m. p., G. Stefanoviciu, m. p., negutiatoriu, Ioane Bobancu, m. p. (69.)

Plenipotintia de susu a romaniloru d'in Brasiovu lipsesce de la petitiune, in se sorta acelei-a este cunoscuta natiunei. Brasiovenii au datu acea plenipotintia pe la inceputulu lunei lui octovre, era dupa cinci septemane o au retrasu. Pentru ce o au retrasu era-si este cunoscutu. Dupa siese lune, adeca in maiu 1867, cu ocaziunea venirii comitelui Em. Péchy la Brasiovu, au reintratu pe calea batuta de natiune si o au facutu acẽs'ta in modu stralucitu. Ei au reapucatu firulu acolo, unde lu-lasasera in noemvre a. 1865, candu au subsrisu urmatoriulu telegramu.

Excelentiei Sale mitropolitului baronu Andreiu Siaguna.
Clusiu.

Concetatiunii si negutiatorii subscriisii in octobree pentru congresu, roga pe Excelentia sa cu totu adinsulu, ca in cointelegere cu Excelentia Sa Metropolitanu Siulutiu sê lucre la conferintia natiunala, Sa de la bazea punctulu siespredice d'in adunarea natiunala de la Blasiu anulu 1848, si de la legile d'in 1863—4 sê nu se abata; principiulu autonomiei Transilvaniei sê se mantue. Natiunea vede in uniunea neconditionata d'in 1848 perirea sa.

Uniunea personala cu Ungaria si unitatea imperiului ajungu deplinu. — Brasiovu, 24/12 noemvre 1865.

(Subscriisii in numele si d'in insarcinarea conferintiei) F. G. Ioanu, Ioanu G. Juga, Nicolae Voine-

scu, Apostolu E. Popu, Georgie Davidu, Nicolau Ciurcu, R. Radoviciu, Radu Pascu, Ioanu Florianu.

Adeveratu, cã subscriitorii, acestui telegramu sunt numai negutiatori, era in Transilvania negutiatorii inca totu mai trecu de minoreni in politica, evenimentele inse areta si voru mai aretã, cã acei minoreni totu au avutu dreptu.

ROMANIA.

Respunsulu lui J. Bratianu la interpelarea lui Carpu *).

(Va urmã.)

Aceste avantagie au facutu, ca Romania'a sê fia inundata de straini si de vagabundi, cari gaseau in tier'a nostra unu comerçiu si o industria asicurate ca monopolu in manele loru. Ei veniau mai alesu d'in acele tieri unde nu gaseau midiloco de speculatiune. Sciti dloru, cã in Muntenia mai cu sema in timpulu lui Mateiu Basarabu, s'a gasitu odata societatea Romana imbuldita de Greci, de Serbi de Bulgari cari erau desemnati suptu numele genericu de Greci si cari acoperisera totu comerçulu si industri'a tieriei. Sciti cari au fostu resoltatele acelei imbuldiri, scenele ce s'au intemplat. Societatea s'a revoltatu si i-a alungatu, nu d'in sentimentu de netolerantia ei, cã erau unu reu economicu si sociale. Cu tote aceste era destulu ca acei straini fia Greci, Bulgari, Arnauti etc, si cari erau d'aceea-si religiune cu noi, sê stee 20 de ani in tiera pentru ca sê se contopesca in natiunea romana. Astu-felu candu Romania'a s'a emancipatu si a intratu in drepturile si autonomia ei, acei cari se aflau in tiera n'au fostu nici de cumu goniti, cã-ci ei devenisera Romani, se identificasera cu noi, si s'au potutu bucura d'acelea-si drepturi ca si indigenii in tier'a romanesca. Forte puçini mai remasesera, cari pastrau inca arme de originea loru straina.

In Moldov'a inse nu a fostu totu asiã, fiindu cã Moldov'a a avutu de vecini pe Poloni si Rusi, cari se aflau in acelea-si conditiuni ca si noi, adica c'o clasa privilegiata si cu alt'a legata de gleba, de pamentu. Acolo strainii si mai alesu Evrei aveau acolea-si avantagie in comerçiu ca Grecii in Muntenia. Dar in Polonia ca si in Ungaria ei erau espusi la o persecutiune religioasa forte mare. Prin urmare Israelitii gasindu in Moldov'a acelea-si conditiuni de specula si o protectiune absoluta religioasa, acẽs'ta a facutu ca ei sê napadesca cu totii in Moldov'a.

Eta dar caus'a invasiunii loru in partea de peste Milcovu. Prejudeciãile timpiloru trecuti inse totu esistau; se credea, cã religiunea mosaica e inimicia perpetua a religiunii crestine, si cã crestiniu trebuie sê fia intr'o inimicitia eterna cu Israelitii, d'aceea acestia n'au potutu sê fia intre Romani in acelea-si conditiuni in care au fostu Serbii, Bulgarii, Arnautii ei nau potuta a se contopi in natiune si au remasu totu de-una unu elementu separat. — Candu a venitu emanciparea poporulu Romanu, candu tieranulu na mai fostu tientuitu de pamentu, candu era destulu sê fia cine-va romanu de ori-ce trepta sociala, ca sê fia respectatu, au vrutu si Romanii sê se ocupe de comerçiu si industria, sê se faca si ei arendasi, carciunari, in sa au gasitu tote locurile acele pline, ocupate de unu elementu strainu; in Muntenia ele erau ocupate de Serbi Greci, etc. cari de-si straini de origine, vorbeau acolea-si limba, se rogau la acẽl'a-si Dumnedieu, si sê onorau d'a se numi Romani; in Moldov'a inse acei straini erau Israelitii, cari traiau cu totulu deosebitu de restulu poporulu. Acẽs'ta a fostu nenorocirea Moldovei. Acei ce cunoscã bine istoria nostra si voru visitã Romania'a intrega, se voru convinge, cã ceia ce dîcu nu e nici mai multu nici mai putienu de cãtu esactulu adeveru. — Dar nu totu omulu, d loru, pote sê faca studie critice si sê vada care e caus'a reului, omenii de obicinuitu se uita si iau lucrurile asiã precumu li se presinta la antãia vedere naintea ochiloru, si trebuie multa obicinuitia de a speculã asup'a cestiuniloru ca sê se pota urcã cine-va la originea reului. La noi o mare parte d'in societate a gasitu unu reu si lau uimitu Israelitii; midiloculu celu mai espeditivu de a scapã de acestu reu i sa parutu cã nu e altulu, de cãtu sê continue ai tratã cum au fostu tratati in alte tiera, adica: d'ai aruncã pe toti afara d'in tiera. In acẽs'ta unii au fostu de forte buna credintia, omeni tineri cari n'au avutu ocaziunea sê studie d'ameruntulu cestiunea ca sê intielega. Dara au fostu altii cari au speculatu cu dins'a. — Sunt omeni cari specula chiaru cu cele sante si s'au vediatu, cã acesti omeni au mersu pana a dice, cã nu e peccatu de a se furã santele mo-ste. De acestia dloru, se gasescu si in politica... (D. Carpu: Domniata de cẽmplu.)

D. Carpu dice: dta — acost'a mi aduce aminte unu lucru. Esiamu intr'o di de la d. P. Balsiu impreuna cu d. C. Sturza, atunci prefectu la Iasi, si discutamu cu d-lui asup'a cestiunii care era atunci ardiatore, si dsa mi-a disu, cã vomu fi biruiti fiindu cã ovroii sunt tari si mari, sunt bogati; negresitu cã n'au disu acẽs'ta pentru dlui, fiindu-cã chiaru d'ar fi mersu cu spiritulu pana acolo, ar fi avutu ipocrisia d'a nu o spune. Dar dlui scia, cã sunt omeni cari sciu sê specule cestiunea in interesulu loru particularu.

Ce am facutu noi, dloru? Am sustienutu totu deuna, cã tolerantia a fostu si trebuie sê fia unulu d'in principiile cele mari ale natiunii Romane, cã asta-di nu numai cã e o virtute, daru e o necesitate acestu principiu. Netolerantia nu ar mai fi tolerate de niminea, lumea intrega s'ar redicã contra ei. Noi amu sustienutu totu deuna c'ar trebui sê inlaturãmã cu totulu cestiunea religioasa, si daca alta data asiã fi avutu norocirea sê convingu pe tota lumea, cã trebuie deosebitu cesti-

*) A vedẽ nrulu trecut.

nea religioasă de cea socială, nu eră s'ajungă o armă de sploatare. Acum eră s'ajungă o armă de sploatare. Acum eră s'ajungă o armă de sploatare. Acum eră s'ajungă o armă de sploatare.

Au isprăvit cu cestiunea proprietății și erta că le-a esit înainte altu armasariu pe care incalcati strabatu tota Europ'a. Dar se scio dloru unu lucru, Romani'a are unu Dumnedieu, care o protege și care i va descalecă și de pe acest'a armasaru, cum i-a descalecatu și de pe altii. (aplause.)

Daca dloru, se despartia cestiunea religioasă de cea economică, puru economică, puru de ordine publică, puru socială, atunci Europ'a nu va mai aveà nici unu cuventu d'a protestă. — Ar fi trebuitu s'etaca, căci asta-di ori ce natiune, în faci'a unei suferintie economice, nu consulta parerile altei natiuni, ci se ocupa numai de interesele sale natiunale; prin urmare, dacă ar fi fostu s'ne ocupămu numai de cestiunea economică, Europ'a n'ar fi avut se ne d'ica nimitica.

Daca se dă dreptulu de impamentenirea la căti-va Israeliti numai, la aceia cări nascuti și crescuti în Romani'a sunt legati de acestu pamentu d'în fata în fiu, la aceia cari au urmatu cursurile în scolele romanesci s'eu cari au diplom'a de facultate, lucrurile nu veniau acolo unde sunt. — Dar erta care a fostu ratiunamentulu celor ce s'au opusu. — S'au d'isu; de vomu pune în constitutiune egalitatea tuturor cultorulu și pe urma vom d'ice, că nu potu dobendi impamentenirea de cătu acei Israeliti nascuti d'în tata în fiu în Romani'a cari au absolvitu unu liceu, s'eu cari au unu titlu de facultate, negresitu acest'a ne ar indestulă.

Dar pote s'ia mane unu guvernulu care s'naiba aceste sentimente natiunale și pote s'ia intenda acestu dreptu la tota plebea; și aci celu pucinu potu s'ia întrebuintiezu cuventulu de plebe fără s'ia cadu în pecatulu în care a caditu d. Carpu, care a tratatu cu despretiu tota partea aceea a natiunii care n'a avut norocirea s'ia bogatu ca d. Carpu, fiindu că a fostu timentu la munca, (aplause), cu tote astea dlui ar fi trebuitu s'ia trateze mai cu cuviintia, căci în numele ei vine de vorbesce aici. — Eu vorbescu de plebea ce a navalitu în Romani'a, care n'a gasitu midiloco în Europ'a s'ia s'ia faca speculatiunile, și a venit la noi unde a gasitu campu deschis. Eu respundu acelor'a cari au avut acesta tema. — Dar, de veti avea unu guvernulu rou, unu guvernulu tradatoru, legile facutu de d-vostra voru remanê tote chartia alba, căci voru voi s'ia radice vocea și s'ia protesteze, voru fi aruncati în puscaria. Ce tema au avutu acesti domni? Că Romanii, voru suferi unu guvernulu care se faca o tradare natiunala atātu de formidabile? Eu nu am avut acest'a tema și d'aceia am d'isu, că temerile dloru nu sunt fondate. Ati staruitu în ele și astu-felu pentru temeri nefondate ati facutu s'ia ajungemu în conditiunile în cari suntemu asta-di. A separă cestiunea religioasă de cea economică este, repetu și acum ca și la Constituant'a, singurulu midilocu d'a curmă reulu; este singurulu midilocu d'a pune capetu, acusărilor, și d'a nu mai vedê pe D. Carpu venindu s'ia trateze aici pe o parte d'în Adunare de tauri, pe alta de fractiune, selbatica și s'ia califice natiunea întreaga într'unu modu nedemnu. Fiindu-că dloru, cu tote reservele pe cari le-a facutu dlui la finele fia-careia frase, dar candu a d'isu, că eu am datu ilegalu circularea aceea, care este basata pe lege. . . (D. Carpu: Nici de cumu, nu este basata pe lege — D. Hurmuzachi. Ba da!)

D. Carpu me face s'ia mai aducu aminte unu ce, pe care eramu otaritu s'ia lu tacu, dar pe care nulu voiu mai tacê. Dacă dsa se pune în faci'a nostra ca calauzu cătra acelu punctu înaltu de care ne-a vorbitu, s'ia mi permita s'ia spu nu pentru ce tier'a nostra a fostu navalita de Israeliti. Tier'a a fostu navalita de Israeliti, căci acei cari nu erau timentu de pamentu, cari erau proprietari și boiari bogati nu s'au multumitu cu ceea ce aveau, și au voitu s'ia mai maresca veniturile proprietătorulu lor: și de unde luasera de pe unu pogonu pentru agricultura 10 s'eu 20 de lei, l'a impartitu în 5 și 6 părți, l'a datu cu embaticu ovrei s'ia faca carciumi pe d'insulu și astu-felu a luat de pogonu căte 100 și 200 galboni, erta cum interesele egoiste au adusu plag'a navalirii ovreiloru în tiera, erta cum ei s'au lipitu acum de pamentu atātu de tare, în cătu nu vomu potê nici o-data s'ia deslipimu de acolo.

Am d'isu, că D. Carpu a spus că natiunea si-a facutu reservele sale, că natiunea nu impartiasce erorile și sentimente de barbaria ale acelor'a cari au pus cestiunea acest'a mai antātu pe teramulu economicu, socialu, și lasandu fractiunea d'în acest'a onor. Camera pe care dlui a calificatu-o de tauri, m'a luat pe mine ca unulu ce am voitu s'ia speculezu acest'a cestiune ca se-mi facu partisanu. — Apoi dsa comite o mica inconsecintia. — Dacă cu dandu o circulara în care citezu articole d'în regulamente ordonantie, legile facute de predecesorii nostri, dacă nu de parinti dlui Carpu, fiindu că nu am onorea de a-i cunosce ilustr'a genealogia, dar celu pucinu de parinti acelor'a alaturi cu care si face onore de a luptă, dacă d'icu eu, n'am lucratu conformu legiloru tieresi, și am revoltatu-o contra mea, cum acum prin doue trei circulari am potutu se schimbu parerea ei? Dacă tota tier'a nu sentiă nimicu, nu voia nimicu, cum am potutu eu, ca printr'o circulara, doue, se facu pe natiune s'ia tramita d'acici deputati dupa placulu. . . (D. Carpu: Nu natiune ti-a tramisu aci deputati, ci prefectii d'itale!)

D-loru represintanti ai natiunii, auditi! d-vostra nu sunteti represintanti natiunii, sunteti tramisi aici de prefectii mei! (Protestări energice. Seomotu în tribun'a damelorulu, d'în partea a doue domne — Se susponde siedinti'a.) (Va urmă.)

Noutăți Straine.

TURCIA. În foiele d'în Parisu aflămu unu estrasulu d'în cuventarea sultanulu, cu care a instalatu consiliulu de stat. D'în estrasulu acest'a inse nu ni-am potutu formă o ideia chiară despre cele d'ise de padisiaculu turciloru; afara de căte-va frase generale despre detorintele unui statu bine aministratu, cuventarea imperatulu nu contine nici unu datu despre mesurile, prin cari cugeta port'a a esecută proieptele sale de reforma. De însemnatu e numai asigurarea, că în privinti'a confesiuniloru religioasie va domni libertate perfectă.

Dorintiele umane ale sultanulu voru ave oca-siune deplina a se manifestă, căci imperiulu turcescu în adeveru stă aproape de perire. Despre starea lucruriloru în Turcia europenă nu se potu d'ice multe bune; Namik pasia, care a întreprinsu o caletoria prin tote provinciile pentru a se informă despre dorintiele poporeloru, se va potê în destulu convinge despre situatiunea acestorulu nefericite tiera. — Pre insul'a Rodu,

locuita cea mai mare parte de musulmani, domesce fomete mare, mai vêtosu prin sate, unde bietii omeni traescu numai cu erba și radecine. Causese acestei calamități sunt negrigirea, indiferinti'a și indolenti'a regimulu, asemenea și dările cele noue, pe cari seracii locuitorulu numai pe langa sacrificiile cele mai mari le potu solvi. Inchisorile sunt pline cu de acei, cari nu potu solvi darea. Pentru ajutorarea celoru miseri, s'ia constituitu unu comitetu de mai multi europeni — sub numirea „clubulu progresulu” — cari se voru adresă cătra clas'a mai avuta a insulei, spre a pune stavila acestei calamități și a scapă insul'a de ruin'a totală. Spre scopulu acest'a s'au afisu placate prin mai multe locuri ale cetății, polit'a inse le-aruptu giosu.

Prochiamatiunea guvernulu natiunali d'în Cre-tă cătra poporele crestine ale Turciei, pentru ca apucandu armele, cu poteri unite s'ia derime edificiulu celu vechiu, a facutu impresiune mare în Constantinopolea. Se pote afirmă cu siguratate, că de se voru resculă și Tesalianii și Epirotii, caus'a Turciei e perduta. Cre'ta constă pana acum 260 milioane de franci și la vr'o 30000 omeni; generalii cei mai buni ai portei și au perdutu renumele; admiralulu celu mai harnicu e moralice ruinatu, barbatulu de statulu celu mai istetiu, Aali pasia, a trebuitu s'ia recunosca nepotinti'a sa de a pacifică pe cei resculati.

Pre insul'a Ciprulu inca s'ia eruptu revolutiunea. — Relatiunile între Constantinopolea și Teheranu sunt forte încordate. siaculu Persiei și-pune armat'a pe piciorulu de resboiu, și voiesce a organiza o garda natiunala. — Patriarculu latinu d'în Ierusalimu a avut audienti'a la sultanulu, spre a-i comunica multamiti'a papei pentru tratarea cea buna a crestiniiloru d'în Turcia.

AMERICA. Acum, candu procesulu presiedintelu Johnson se apropia de fine, va fi de mai mare interesu a-si revocă în memoria argumentele mai însemnate, cari s'au produsu pentru și contra presiedintelu. — Cuventarea de aperature a lui Ewarts, care se considera d'în ambele părți ca o promemoria eshauritoria, culmineza în afirmatiunea, că destituirea lui Stanton numai s'ia încercatu, dar nu s'ia esecutatu, și că nu s'ia întrebuintiatu, nici s'ia intentiatu ore-care fortia. Destituirea acest'a a fostu necesaria pentru conlucrarea armonica a regimulu și afara de aceea Johnson a fostu îndreptatitu, ba obligatu a receră decisiunea tribunaleloru în casulu acest'a, candu dupa parerea sa legile congresulu nu consuna cu constitutiunea.

Resolutiunea propusa de Sumner, ca s'ia se dea judelui Nelson unu avertismentu, pentru că a atacatu în molu necuviintiosu pe generalulu Butler, oferindu-i între altele și duelulu, n'a avut nici unu rezultat. În decursulu procesulu mai multi senatori au primitu scrisori anonime, cari i-amenintia cu moartea, dacă voru votă pentru eliberarea lui Johnson.

Proprietariu, redactoru respundietoriu și editoriu:
ALEȘANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.		
De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem.	și la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	„ 10 „ 24 „ „	„ 10 „ 51 „ „
„ Neuhäusel	„ 1 „ 23 „ diu'a,	„ 1 „ 54 „ nôptea
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „ d. m.	„ 6 „ 31 „ doman.
„ Czegléd	„ 7 „ 54 „ „	„ 9 „ 14 „ „
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „ nôptea,	2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	„ 8 „ 55 „ dem.	„ 7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a	„ 8 „ 4 „ „	„ *)
„ Beseric'a-Alba	„ 8 „ 40 „ „	„
Sosescu în Baziasiu	la 9 „ 10 „ „	„

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.		
De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.	
„ Beseric'a-Alba	„ 6 „ 27 „ „	
„ Jasenov'a	„ 7 „ 6 „ „	
„ Temisior'a	„ 10 „ 40 „ ser'a și la 7 ore 25 min. dem.	
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „ nôptea „ 12 „ 53 „ diu'a.	
„ Czegléd	„ 6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.	
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „ „ „ 9 „ 30 „ ser'a.	
„ Neuhäusel	„ 1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nôpt.	
„ Posionu	„ 4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.	
Sosescu în Vien'a	la 6 „ 36 „ „ „ 6 „ — „ „	

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca în tote d'ilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, sosescu în Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

„ Clusiu la Oradea pleca în tote d'ilele la 12 ore diu'a, sosescu în Oradea la 6 ore 40 minute demaneti'a.

„ Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca în tote d'ilele, la 7 ore ser'a, sosescu în Sibii la 2 ore 15 minute nôptea. Cale are 34 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.

„ Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca în tote d'ilele la 7 ore ser'a, sosescu în Aradu la 1 ora 45 min. nôptea.

„ Temisior'a la Sibii pleca în tote d'ilele la 6 ore deman. sosescu în Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.

„ Sibii la Temisior'a pleca în tote d'ilele la 12 ore diu'a, sosescu în Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.

„ Temisior'a la Orsio v'a pleca luni-a, marti-a, joi-a, și sambot'a la 6 ore demaneti'a, sosescu în Orsio v'a la 6 ore deman. Cale de 26 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.

„ Orsio v'a la Temisior'a pleca dominec'a, marti-a, mercuri-a și vineric-a la 6 ore ser'a, sosescu în Temisior'a la 6 ore ser'a în diu'a urmatoria.

Jasenov'a-Oraviti'a.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a
„ Jam	„ 9 „ 12 „ „
„ Racasdia	„ 10 „ 12 „ „
Sosescu în Oraviti'a	la 10 „ 57 „ „

Oraviti'a-Jasenov'a.

De la Oraviti'a	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.
„ Racasdia	„ 4 „ 45 „ „
„ Jam	„ 5 „ 38 „ „
Sosescu în Jasenov'a	la 5 „ — „ „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 35 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 27 „ „
„ Püspök-Ladány*)	1 „ 58 „ dup. med.
Sosescu în Oradea	la 4 „ 38 „ „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde sosescu la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Sosescu în Püspök-Ladány*)	„ 12 „ 48 „ diu'a
„ Czegléd	„ 5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Aradu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 25 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 47 „ „
„ Szolnocu	„ 11 „ 2 „ „
Sosescu în Aradu	la 5 „ — „ ser'a.

Aradu-Vien'a.

De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a
„ Szolnocu	„ 4 „ 22 „ dupa mediadi.
Sosescu în Czegléd	la 5 „ 33 „ „
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a.

Vien'a-Paris.

De la Vien'a	pleca la 4 ore 30 minute ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ — nôptea.
„ Monaco	„ 5 „ 45 deman.
„ Stuttgart	„ 11 „ 45 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ 55 diu'a.
„ Karlsruhe	„ 2 „ 10 dupa méd.
„ Strassburg	„ 5 „ 25 „ „
Sosescu în Paris	la 5 „ — demaneti'a.

Paris-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg	„ 8 „ 57 „ dem.
„ Karlsruhe	„ 10 „ 40 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart	„ 1 „ 20 „ dupa méd.
„ Monaco	„ 8 „ 30 „ ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ 30 „ nôptea.
Sosescu în Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca în tote d'ilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, sosescu în Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

„ Clusiu la Oradea pleca în tote d'ilele la 12 ore diu'a, sosescu în Oradea la 6 ore 40 minute demaneti'a.

„ Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca în tote d'ilele, la 7 ore ser'a, sosescu în Sibii la 2 ore 15 minute nôptea. Cale are 34 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.

„ Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca în tote d'ilele la 7 ore ser'a, sosescu în Aradu la 1 ora 45 min. nôptea.

„ Temisior'a la Sibii pleca în tote d'ilele la 6 ore deman. sosescu în Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.

„ Sibii la Temisior'a pleca în tote d'ilele la 12 ore diu'a, sosescu în Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.

„ Temisior'a la Orsio v'a pleca luni-a, marti-a, joi-a, și sambot'a la 6 ore demaneti'a, sosescu în Orsio v'a la 6 ore deman. Cale de 26 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.

„ Orsio v'a la Temisior'a pleca dominec'a, marti-a, mercuri-a și vineric-a la 6 ore ser'a, sosescu în Temisior'a la 6 ore ser'a în diu'a urmatoria.

De la Temisior'a la Aradu pleca în tote d'ilele la 6 ore dem. sosescu în A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.

„ Aradu la Temisior'a pleca în tote d'ilele la 2 ore dupa mediadi, sosescu la 7 ore 45 minute ser'a.

„ Sibii la Clusiu pleca în tote d'ilele, la 3 ore d. m. sosescu la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.

„ Clusiu la Sibii pleca în tote d'ilele la 5 ore dupa méd. sosescu la 11 ore 50 min. diu'a.

„ Sibii la Brasiovu pleca în tote d'ilele la 5 ore dupa méd. sosescu la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.

„ Brasiovu la Sibii pleca în tote d'ilele la 7 ore ser'a, sosescu la 9 deman.

„ Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vineri-a, și sambot'a la 7 ore ser'a, sosescu la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr.

„ Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a și sambot'a la 8 ore deman. sosescu la 2 ore 35 min. nôptea.